

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון א' ניסן תשפ"א | דף היומי בבלי: פסחים קיג | דף הכולל: פסחים פא.
דף היומי בהלכה: מסימן תקס"ה סעיף ה' עד סימן תקס"ו סעיף ב'.
מוסר: שם עולם - והנה בעונותינו הרבים' עד פרק י"א.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'והנה מדרגות רבות' עד 'ארבעה ועשרים דברים'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"עד היום אינני מצליח להבין איך יש לי דירת 6 חדרים בב"ב" | ברכת האילנות, איסור אכילת מצה,
דינים ומנהגים - כל-בו הלכתי לחודש ניסן | "הסיפור שרבי דוד אביחצירא ביקש ממני לספר" | אחד
המקורבים 'תפס אומץ' ושאל אותו: "רביה, מה הסיפור עם העוגיות האלו?" | 2103

יומא דהילולא

**רגעים ספורים לפני שיצאתי מביתי לנסיעה לציונו
של ה'תפארת שלמה' זי"ע, קיבלתי טלפון מבית
מו"ר האדמו"ר רבי דוד אביחצירא שליט"א, שביקש
שאספר לציבור הנוסעים את הסיפור דלהלן...**

סיפור מיוחד לרגל יומא דהילולא של מרן הרה"ק בעל 'תפארת שלמה' מראדומסק זי"ע, שחל אתמול בשב"ק כ"ט באדר

ובאותה שנה אכן זכינו בס"ד להשלמת האידרא בסדרה מפוארה של ששה כרכים. ולכן לפני הנסיעה בבואי אליו, כששאלתיו אם לנסוע לשבת קודש יחד עם הרבנים החשובים, השיב לי שיש לנסוע ולדבר מעניין הספר ולעורר את הלבבות בקדושתו של הכהן הגדול מאחיו בעל 'תפארת שלמה'.

"ובכן, כאמור, רגעים ספורים לפני שאני יוצא מהבית כדי להמריא לראדומסק, קיבלתי טלפון מהרב שליט"א שביקש שאספר לציבור המשתתפים בנסיעה את הסיפור דלהלן, כדי שיתקדש שמו של הצדיק וכדי לקדש שם שמים ברבים ולהודות ולהלל. ואכן, 'חזקה שליח עושה שליחותו', וסיפרתי את הסיפור בשב"ק בפני קהל עם ועדה, ואף עתה מעל גבי במה זו אני מבקש לספר זאת לקוראי 'הפותח'.

"המעשה היה באדם שאמנם אינו נמנה על חוגי החסידים, אך קבע לימודו בספר 'תפארת שלמה' מידי שבת בשבתו עם חברותא נאמן. יום אחד בתחילת החורף החלה ראייתה של בתו להיחלש.

"היה זה לפני שנתיים" - כותב הרב אשר וועג שליט"א ל'הפותח'. "ב"ה זכינו לנסוע להשתטח אצל ציונו הקדוש של בעל ה'תפארת שלמה' זיע"א בצוותא חדא, חסידים ואנשי מעשה, רבנים, וגם צאצאים להרה"ק זיע"א, לרגל יומא דהילולא, ושהינו סמוך ונראה שם בשבת קודש בבית המלון אשר בראדמאסק, שבת התעלות רוממה ונישאה, שבמהלכה נשמעו דיבורי תורה נפלאים מאד מפי רבנים וצדיקים, חסידים נלהבים, להבעיר הלבבות באש יוקדת בדיבוריו הנפלאים של רבינו הקדוש בעל 'תפארת שלמה' זיע"א. ואף אני נתבקשתי לשאת דברים בסייעתא דשמיא בפני קהל עם ועדה בליל שבת קודש.

"והנה יום קודם לכן, יום חמישי, ערב ההילולא, בשעות אחה"צ, לפני ההמראה, אני מקבל טלפון מנהריה - בו נמסרה לי שליחות מיוחדת מעט"ר מו"ר האדמו"ר רבי דוד אביחצירא שליט"א. הרב שליט"א יום את הוצאת הספר 'תפארת שלמה' המבואר וזירז אותי בהדפסת הספר הקדוש בהידור ובשלימות,

בליל שבת ועושה קידוש, והנה מיד אחר קידוש אומרת לו בתו בצעקה: 'אבא, אני רואה!'

"מיד נזכר האיש כי אכן הניח את הקויטל בפרשת ראה!
"הפלא ופלא. כאשר הגיעה פרשת ראה - מיד המליץ עליו רבינו זכות בשמי מרום ופעל לו ישועה לפני בורא עולמים. בעקבות הנס, הגיע אותו יהודי במיוחד לציון הקדוש כדי להודות ולהלל להשי"ת על נפלאותיו.

"זהו כח הצדיקים, אשר גדולים במיתתם יותר מבחייהם, וכוחו של רבינו התפארת שלמה זיע"א, אשר כתב והדגיש עניין זה, שהוא לא יתרחק בעולם העליון אלא ימשיך להעיתר על בני ישראל, ובוודאי על הדבקים במורשתו. וכדבריו המפורסמים (פרשת וארא) וזה לשונו: "רק הרחק לא תרחיקו ללכת, העתירו בעדי". והדברים מודפסים ומונצחים גם על גבי קיר האהל שעל ציונו הקדוש".

בתחילה חשב שזה צינון קל שתקף אותה, אך לאט לאט התחילה לראות חלש יותר ויותר, עד שכמעט פסקה מלראות. האיש הלך לרופאים רבים, שלא ידעו מה הבעיה וכמובן שלא יכלו לפותרה, והמשפחה עמדה חסרת אונים.

"יום אחד בשוחחו עם שותפו על הענין, אמר לו הלה: הרי אתה לומד באופן קבוע את תורתו של ה'תפארת שלמה', והוא בודאי יעמוד לך למליץ טוב, תפנה אליו והוא יעזור לך. והוא ייעץ לו לכתוב 'קויטל' - פיתקה, ולהכניסה בתוך הספר הקדוש 'תפארת שלמה'.

"האיש, אשר כאמור לא נמנה על חוגי החסידים, לא ידע איך כותבים קויטל, ושותפו עזר לו בכך. הוא כתב את הקויטל מתוך תפילה לה' שייושע בזכות הצדיק, והכניסו לתוך הספר בפרשת ראה. "עברו כמה שבועות ושום שינוי לא אירע. הילדה כמעט ולא ראתה מאומה. ויהי היום, בהגיע פרשת ראה, האב מגיע לביתו

מעניינא דיומא

כל מה שרצית לדעת על ברכת האילנות

הלכות ברכת האילנות

ז. ברכה זו הוא על אילנות דוקא, ולא על ירקות וזרעוני גינה (פמ"ג בא"א, ערוך השולחן) ויש מדייקים מהרמב"ם שברכה זו הוא גם על זרעוני גינה (הערת הגר"ח קניבסקי על ס' מעשה חמד. עי' רמב"ם שכפל את דבריו וכ' "היוצא לשדות או לגינות וראה אילנות פורחות וניצנים עולים")

ח. מברכים רק פעם אחת בשנה (שו"ע סי' רכו) ואפי' אם ראה פרחים גדולים יותר מן הראשונים, לא יברך שוב (מ"ב ס"קג)
ט. אילן שמתחדש ומוציא פירות ב' פעמים בשנה, י"א שמברך פעמיים בשנה (מעשה חמד בדברי עמ' פח) וי"א שלא יברך אלא פעם אחת (שו"ת הגר"ח קניבסקי שם, ושם בסי' י' בשם הגר"נ קרליץ)

י. אף שמברכים רק פעם אחת בשנה, גם אם בירך שנה שעברה באיר, שפיר יכול לברך בניסן שנה שאח"כ, ואין צריך שיהי' הפסקה של י"ב חודש [ואינו דומה לברכת הראייה שהוא פעם בל' יום] (מעשה חמד)

יא. י"א שאם בירך בניסן, לא יברך שנה שאח"כ באדר, כיון שהוא בתוך אותו שנה שהתחיל בניסן (בית היוצר ח"א סי' יג) וי"א ששפיר יכול לברך באדר (מעשה חמד)

יב. אף שהשקדים ממהרים להפריח בחודש שבט [עי' רש"י במדבר י"ז כג], י"א שאין לברך בחודש שבט, דאזלינן בתר רוב אילנות (שו"ת הלכות קטנות ח"א סי' כח) וי"א שגם בשבט הוי

א. ברכת האילנות מברכים לאו דוקא בחודש ניסן, אלא כל שרואה הבלבוב בפעם הראשונה (מ"ב סי' רכו ס"ק א) ולכתחילה יברך בחודש ניסן (דברי ש"ח גליון 111 מהגר"ח קניבסקי ע"פ ברכ"י, דיני ברכת האילנות להגר"ש דבליצקי דע"פ קבלה יש לברך בניסן) ואם לא בירך בניסן, יכול לברך גם אחר ניסן כל עוד שלא גדלו הפירות (פוסקים ע"פ ערוה"ש ועוד)

ב. אפשר לברך ברכה זו אפי' אחר שנפל הפרח, עד שגדלו הפירות כל צרכן שיכול לברך עליהם שהחיינו. אבל אם כבר גדלו הפירות כל צרכן עד שיכול לברך עליהם שהחיינו, שוב אינו יכול לברך (מ"ב רכו ד)

ג. אם יש כבר באילן פירות שגדלו כל צרכן, אבל עדיין יש לבלוב ופרחים באותו אילן, שפיר יכול לברך על אילן זו (הערת הגר"ח קניבסקי על ספר מעשה חמד)

ד. אם לא בירך פעם ראשונה אפשר לברך אח"כ, ואינו כמו שאר ברכות הראייה (מ"ב שם ס"ק ה ועי' ביאור"ל סי' ריח)

ה. זריזים מקדימים למצות לברך ברכה זו כבר בר"ח ניסן (דיני ברכת האילנות להגר"ש דבליצקי)

ו. נוסח הברכה הוא כמבואר בגמ' "שלא חיסר בעולמו כלום". ויש סידורים [אשכנז] ששינו את הנוסח ל"שלא חיסר בעולמו דבר". וברוב סידורים [ספרד, ספרדים] כתוב כהגמ', ואין לשנות (דיני ברכת האילנות להגר"ש דבליצקי)

כב. גם נשים מברכות ברכה זו (הגר"ח קניבסקי שם, דיני ברכת האילנות להגר"ש דבליצקי)

כג. יש ליהרר על נקיות המקום כגון אשפה וריח רע (עי' שו"ע סי' עט)

כד. אילנות שלא מספיקים להוציא פירות, כיון שהציפורים אוכלים את הפרחים מיד כשיוצאים, אעפ"כ יכולים לברך על אילנות אלו, כיון דיכול להגן על האילן עם רשת וכדומה, וא"כ ראויים לברכה (שמעתי מהגר"ח קניבסקי שליט"א)

כה. אין לברך על אילני סרק (מ"ב רכו ב) ואם טעה וברך על אילן סרק, י"א שחוזר ומברך (הגר"ח קניבסקי שם) וי"א שאינו חוזר ומברך (שו"ת שבט הלוי ח"ו)

כו. יש כותבים בשם המקובלים, שיש ענין לברך מחוץ לעיר, כלשון הגמ' "היוצא בימי ניסן". אמנם כ' הגר"ח קניבסקי "לא ראיתי נוהגין לצאת". וכ"ה בהערות הגר"ח קניבסקי על ס' מעשה חמד. וכ"כ בדיני ברכת האילנות להגר"ש דבליצקי. ובפרט שיכול לבוא לידי ביטול הברכה אם יקפיד בזה (מעשה חמד)

כז. קטן שיגדיל באמצע ניסן, י"א שאינו צריך להמתין עד שיגדיל, אלא יכול לברך מיד (מעשה חמד בשם הגר"ח קניבסקי) וי"א שימתין כדי שיהא בר חיובא (שם בשם הגר"י שפירא)

כח. סומא מופקע מכל ברכת הראיה, ולכן אין לסומא לברך ברכה זו (הערות הגר"ח קניבסקי שם)

כט. בשנה מעוברת שפרחי האילנות מקדימים לבוא לפני חודש ניסן, אעפ"כ כדאי להמתין עד חודש ניסן אף שאינו לעיכובא, וא"צ לחשוש שלא ישאר הלבוב עד חודש ניסן. וכן ראינו אצל החזו"א והסטייפלר, שתמיד בירכו בחודש ניסן (הגר"י כהן בשם הגרא"ל שטינמן, דברי שי"ח גליון 161 מהגר"ח קניבסקי. וכ"ה בשדי חמד בשם החיד"א)

ל. י"א שיכול לברך גם על ענף תלוש, כל עוד שלא נפל הפרח (מהרש"ם בדעת תורה) ויש מדייקים מהגמ' והפוסקים דיש לברך דוקא על אילן מחובר (מעשה חמד) אמנם אינו צריך לראות עיקר העץ, אלא אפי' אם רואים רק את הענף עם הפרח, שפיר יכול לברך עליו (הערות הגר"ח קניבסקי בס' מעשה חמד)

לא. י"א שפשוט שיכול לברך ברכת האילנות בין על עציץ נקוב בין על עציץ שאינו נקוב (הערות הגר"ח קניבסקי על ספר מעשה חמד) והוא עצה לזקן וחולה שאינם יכולים לצאת (הגר"נ קרליץ) [ועי' בנשמת אדם סי' קנא שדן גבי ד' מינים, ובכלל קנא דן גבי בורא פרי העץ. ובביכורי יעקב תקנא ל כ' דיד"ח בד' מינים. וכ"כ בקרן אורה במנחות גבי ד' מינים וגבי בורא פרי העץ. וכ"ה בשו"ת מהרי"ל דיסקין סי' כז]

לב. אילן שפירותיו ראויים רק לתבלין ולא לאכילה, אין לברך עליהם ברכה זו (מעשה חמד בשם הגר"ח קניבסקי)

לג. אסור לנטוע אילן על קברות ישראל (שו"ע יו"ד סי' שסח בש"ך) ולכן אין לברך על אילן שנמצא בבית קברות של ישראל במקום הקברות. אמנם על קברות עכו"ם יתכן שמותר וצ"ע (מעשה חמד מהגר"ח קניבסקי) [והנפק"מ הוא בבית הקברות

זמן הברכה (הערות הגר"ח קניבסקי בס' מעשה חמד) אמנם אם בירך בשבת, לכו"ע יצא בדיעבד ולא יברך שוב בניסן (מעשה חמד)

יג. מעיקר הדין מברכים אפי' בשבת. ויש אומרים לא לברך בשבת, שמא יטלטל או יתלוש בשבת (כף החיים סק"ד. ומובאמנהג אלכסנדריא, שאחר הברכה היו לוקחים פרח מן האילן ומברכים בורא עצי בשמים) וי"א שיכול לברך בשבת (הגר"ח קניבסקי, דיני ברכת האילנות להגר"ש דבליצקי. ועי"ש שאדרבה בשבת צריך להשלים מאה ברכות, וכן נהג בעל האדר"ת לברך בשבת כדי להשלים מאה ברכות) וי"א שודאי יברך בשבת, אבל עכ"פ לא יצא לפרדס וכדומה כדי לברך, כשם שנהגו לא לצאת לתשליך בשבת, שמא יטלטל את הסידור (תשובת הגר"מ שטרנבוך במעשה חמד)

יד. יש שרוצים לאסור לברך בשבת בשדה או בכרם שהוא הבעלים, מהדין שבשו"ע [סי' שו סי' א] שאסור לסייר נכסיו בשבת. אמנם פשוטו שמתו, שהרי כ' המג"א שלא אסרו אלא באופן דמינכרא, כגון שצריכה חרישה או קצירה, אבל בזמן ההפרכה א"צ לכלום (מעשה חמד)

טו. אף להשיטות שאין מברכים בשבת, יש מקילים לכו"ע לברך בזמן תוספת שבת (מעשה חמד) וי"א דלהשיטות שאוסרים בשבת שמא יתלוש, גם בזמן תוספת שבת אסור (הערות הגר"ח קניבסקי שם)

טז. י"א שלא יברך בלילה (שו"ת הר צבי ח"א סי' קיח) וי"א שאפשר לברך גם בלילה (שו"ת ציץ אליעזר חלק יב) ומה שכ' הגמ' "יומי ניסן" לאו דוקא יום (מעשה חמד)

יז. מעיקר הדין אפשר לברך על אילן אחד. וי"א שלכתחילה יברך על שני אילנות (ברכ"י ודעת ע"פ הסוד, דברי שי"ח שם מהגר"ח קניבסקי ע"פ לשון הגמ' "וחזא אילני", הערות הגר"ח קניבסקי על ס' מעשה חמד) ואפי' מסוג אחד (כה"ח) וי"א שא"צ להחמיר בזה, כי יש לחוש לביטול הברכה לגמרי (דיני ברכת האילנות להגר"ש דבליצקי ע"פ הפוסקים)

יח. י"א שאין לברך על אילן כלאים או אילן מורכב, אע"פ שמותר באכילה, כיון שנעבדה בו איסור (מנח"י ח"ג סי' כה, מועדים וזמנים ח"ו סי' ס) וי"א ששפיר יכול לברך עליהם (הערות הגר"ח קניבסקי בס' מעשה חמד, ע"פ דעת המ"ב שאפשר לברך על ממזר. וכ"כ הגר"ש דבליצקי)

יט. אילן שהוא כלאים מן התורה [כגון סמוך לכרם], ואסור בהנאה, לכו"ע אין לברך עליו, והרי הוא כערלה דלהלן (קונטרס להגר"ש דבליצקי)

כ. אין לברך על פירות ערלה (הגה' רע"א סי' רכו, דיני ברכת האילנות להגר"ש דבליצקי, וכן נוטה הגר"ח קניבסקי) וגם על הלבוב של עץ ערלה אין לברך (הערות הגר"ח קניבסקי בס' מעשה חמד בדעת רע"א) ועל ספק ערלה בחו"ל יכול לברך (שם ברע"א) ובא"י גם על ספק ערלה לא יברך (מעשה חמד ע"פ רע"א) כא. אין לברך על אילן של ע"ז כיון שהוא אסור בראייה (מעשה חמד בשם הגר"ח קניבסקי ע"פ רמב"ם ע"ז פ"ב ה"ב)

יכול לברך דרכו (מעשה חמד בשם הגר"י זילברשטיין. וכ"כ בספר שער העין בשם הגר"ש אלישיב גבי ברכת הימים)

מ. יש ראשונים שסוברים, שאין לברך אלא על ראייה הראשונה. ואם ראה ולא בירך, שוב אינו יכול לברך (מעשה חמד בשם המרדכי והאשכול ועוד (וי"א שאין ראייה לזה מהראשונים) הערת הגר"ח קניבסקי שם, ע"ש טעמו (ויש אחרונים שסוברים דמברך דוקא על ראייה ראשונה כמו כל ברכת הראייה (חיי אדם, קיצור שו"ע, ועוד) ולהלכה פוסק המ"ב דאפשר לברך גם על ראייה שנייה ושלישית (מ"ב רכו ה, ושעה"צ סק"ג)

מא. י"א שיש להימנע ככל האפשר מלראות הפריחה בזמן שאינו רוצה לברך [כגון בחודש אדר או בשבת], כדי לחוש להשיטות הנ"ל שאינו מברך אלא על ראייה הראשונה (מעשה חמד) וי"א דאין חייבים להחמיר ולהימנע (הערת הגר"ח קניבסקי שם)

מב. "ברוב עם הדרת מלך" (משלי יד כח) מכאן כתבו הפוסקים, שעדיף לעשות את המצוות בציבור וברוב עם (באר היטב תפט כ מהשל"ה גבי ספירת העומר, חיי אדם כלל סח סעי' יא, וכן הוא בסדר היום ויסושה ומנח"י ח"ו סי' מה, וכן מובא מהחזו"א שהורה לספור בציבור לפני ק"ש ותפילה) אבל לא יפסיד תפילה בציבור בשביל מעלת ברוב עם (אחרונים)

מג. בשנה שיש גם ברכת החמה וברכת האילנות, יש להקדים ברכת החמה, כיון דברכת "עושה מעשה בראשית" תדיר יותר (הגר"ח קניבסקי ע"פ סוכה דף נו ששהיינו תדיר מסוכה) ויש לדון במקום שצריך לעבור מקום הברכה על האילן כדי לברך על החמה, האם יש בזה איסור "אין מעבירין". [והרי כ' האחרונים דאין מעבירין חמור יותר מתדיר]. והגר"ח קניבסקי כ' גבי נידון הנ"ל "אין כאן מצוה אלא ברכה", משמע שאין איסור אין מעבירין, כיון דאינו מצוה אלא ברכה. וצ"ע. (וע"ע באריכות בספר מעשה חמד סי' כב)

(מתוך עלון מים חיים)

עתיק שאין שם כבר מצבות, וגודל שם עצים מעל הקברים. אבל אם הם נטועים ליד הקברים מותר]

לד. אם אסר בנדר את פירות אילן שלו על כל העולם, יתכן שאין לברך עליו (שם מהגר"ח קניבסקי)

לה. י"א שמותר ליכנס לחצר חבירו בלי רשות כדי לברך ברכת האילנות, דניחא ליה לאינש דליעבד מצוה בממוניה (מעשה חמד) אמנם כ' שם הגר"ח קניבסקי בהערותיו [אות יח], דלא שייך כאן ניחא ליה וכו', כיון דאין חיוב לברך אלא למי שרואה, וא"כ לא יכנס לחצרו ולא יראה ולא יברך. ואף שבסופו של דבר נעשה מצוה ע"י ממונו, לא מצאנו שאף בזה אמרי' ניחא ליה וכו', דדוקא במידי דרמיא חיובא אגברא אמרי' הכי. [ועי' דעת נוטה ח"ב עמ' רסד, דמותר לאשה לקחת לולב בלי רשות הבעלים כדי לקיים מצוה, דגם בזה אמרי' ניחא ליה וכו', ואע"פ שאשה אינה חייבת. ומביא שם בהערות שכ"כ באג"מ או"ח ח"ב סי' קו. ומביא שם משו"ת האלף לך שלמה אה"ע סי' פב דלא אמרי' ניחא ליה וכו' באשה שפטורה מציצית. וצ"ע]

לו. בענין להוציא סידור חבירו כדי לברך ברכת האילנות, כ' הגר"ח קניבסקי "יתכן דלמקום סמוך אין קפידא, ובפרט לשעה מועטת, וצ"ע להלכה" עכ"ל (הערת הגר"ח על ס' מעשה חמד)

לז. אונן לא יברך ברכה זו (שו"ע יו"ד שמא א) ואם בירך ברכתו לבטלה, ולא יענה אמן אחריו (מנחת שלמה סי' צא אות ה) לת. מי שראה ציבור מברכים ברכת האילנות, ובירך עמהם בלי להסתכל על האילן, י"א שיתכן שא"צ לברך שוב, כיון דלא מוזכר בשו"ע שראיה מעכב (שו"ת שבט הלוי ח"ו סי' נג אות ד) וטוב שישמע שוב מאחר לצאת ידי ספק (מעשה חמד)

לט. אין לברך ברכה זו כשרואה את האילן ע"י משקפת שמבוסס ע"י "מראות", דאינו נחשב ראייה [וכך הם רוב משקפות בזמנינו]. אבל אם המשקפת מבוסס ע"י זכוכית מגדלת, שפיר

סגולות וישועות

**עד עכשיו איננו מצליחים להבין איך הגענו לדירה
ענקית כזאת, כשלפני עשר שנים לא יכולנו לקנות
אפילו דירת שניים וחצי חדרים. אין לזה שום סיבה
הגיונית, אלא רק הקבלה שקיבלתי על עצמי...**

קורא 'הפותר' משתף בסיפורו האישי - לקרוא, להתפעם, להתחזק

שהרב שך זצוקלה"ה ביקש בצוואה שלו שיברכו ברכת המזון מתוך ברכון. ומכיון שכל כך התרגשתי ובכיתי, אמרתי לעצמי: הרב שך מסר את נפשו כל חייו על כלל ישראל, לא יכול להיות שאני לא אקיים את מה שהוא ביקש, בקשה כל כך קטנה, לברך מברכון. הרי מגיע לו הרבה יותר. קיבלתי על עצמי בדמעות שמהיום והלאה עד יומי האחרון בלי נדר אני מברך רק מתוך ברכון, לעילוי נשמת הרב שך זצוקלה"ה.

שלום וברכה, אני מגיש לכם סיפור אמיתי, ונא לא לפרסם שמות.

כשנפטר מרן רשכבה"ג רבי אלעזר מנחם מן שך זצוקלה"ה, הגיע לעיר מגורי הרב הגאון רבי ישראל ברמן שליט"א מבני ברק כדי לשאת עליו הספד. אני זוכר שבכיתי כל הדרשה שלו מרוב התפעלות על גדולתו של מרן זצ"ל.

בסוף דבריו אמר הרב ברמן שליט"א, שגם הוא בכה בדרשה,

לי: תתאמץ ותעבור לבני ברק. שאלתי אותו: רבינו, תהיה הצלחה? והוא ענה לי: תהיה הצלחה גדולה.

קיבלתי על עצמי אמונת חכמים פשוטה בלי שאלות והתחכמויות, וגם אשתי שתחי' קיבלה על עצמה אמונת חכמים פשוטה, ועברנו דירה לבני ברק, עם משפחתנו ברוכת ילדים, שכרנו שם דירה ואת הדירה שלנו השכרנו, ועוד היה עלינו להוסיף כסף בשביל לשלם על השכירות בבני ברק. אולם לא שאלנו שאלות ועשינו כפי שהורה לנו מרן שליט"א.

אולם כעבור כעשר שנים, אירע פתאום נס. נוצר מצב שיכולתי לקנות דירה של... 6 חדרים! ובלי חובות! דירה ענקית במקום טוב מאוד. אינני יכול לפרט כאן כיצד התגלגל הדבר, אולם אלו העובדות. עד עכשיו אני ואשתי לא מבינים איך קרה שהצלחנו לקנות דירה כזאת בבני ברק, כשעשר שנים קודם לכן לא יכולנו לקנות אפילו דירת שניים וחצי חדרים. ולא זו בלבד - אלא שבאותו יום שחתמנו חוזה, גלגלה ההשגחה שגם מכרנו את הדירה שלנו. ממש באותו יום מכרנו וקינינו.

במה ניתן לתלות את המהפך הזה, אם לא בזכות הקבלה שקיבלתי על עצמי. כי ידוע שמי שמברך ברכת המזון מתוך סידור, הפרנסה שלו ברווח. כמובן, המשכתי בכך, ועד היום, שכבר עברו 20 שנה מפטירת מרן הרב שך - מעיד אני עלי שמים וארץ שלא פספסתי אפילו פעם אחת!

כתבתי את הדברים לזיכוי רבים בעזרת ה' יתברך, אולי יהיה מי שיתחזק גם כן בעניין חשוב זה בעקבות קריאת הסיפור.

ואכן לקחתי את הקבלה שלי ברצינות, ולא פיספסתי אפילו פעם אחת! גם אם נקלעתי למצב שלא היה לי ברכון, לא ויתרתי, אלא חיפשתי וטרחתי עד שהשגתי. לדוגמה, פעם אחת כשאכלתי ברכב תוך כדי נסיעה, כשהגעתי לבני ברק ראיתי שאין לי ברכון ברכב, וכיון שהייתי ליד בית העלמין פוניבז', עצרתי את האוטו, נכנסתי לבית העלמין לאחד מהציונים של האדמו"רים זצוקללה"ה, לקחתי משם סידור וברכתי ברכת המזון והחזרתי לציון, וכל זה כדי לא לברך ברכת המזון ללא ברכון.

כך גם כמה פעמים שהייתי בחתונות וכדומה ולא הבאתי איתי ברכון, הייתי עובר אחד אחד בין המוזמנים לשאול אם יש לו ברכון. וכן בכל מיני מקומות מחוץ לבית שנתקעתי בלי ברכון, טרחתי ועשיתי מאמצים רבים עד שהשגתי ברכון.

אחרי שנתיים מאז אותה קבלה, רצינו לעבור דירה לבני ברק. אלא שלמרות שהייתה לי דירה גדולה של ארבעה חדרים בעיר מגורי במרכז, לא יכולתי לקנות דירה בבני ברק, כי הפרש המחירים היה גדול מאוד. לא היה לי סיכוי לקנות שם אפילו דירת שניים וחצי חדרים.

הלכתי למרן שר התורה הרב חיים קנייבסקי לשאול אותו לאן לעבור דירה. האם לבני ברק, ואז לא אוכל לקנות דירה, או לאחד הפרוייקטים בערים החרדיות האחרות, שם אני יכול לקנות דירת פנטהוז ארבעה חדרים ועוד חדר על הגג, מרווחת מאוד. מרן שר התורה שליט"א אמר לי: תעבור דירה לבני ברק. אמרתי לו שבבני ברק אני לא יכול לקנות דירה אלא לשכור, ומרן שליט"א השיב

פרשת השבוע

התעלומה נפתרה חודשים ספורים לפני פטירתו של הרבי זצ"ל לשמי רום. אחד מבאי הבית תפס אומץ ושאל אותו: "רב'ה, מה זה הקיכלעך האלה? מה הסיפור עם העוגיות הללו?"...

אשה ריח ניחוח לה' (ויקרא א ט)

קרה שאמרו לו - אין 'קיכלעך', אולי נביא תחתם תפוחים? אמר הרבי: "לא, אני רוצה את הקיכלעך..." לא היה ברור מה המטרה שלו בעוגיות הללו. הרבי לא ביאר מעולם מה כוונתו באכילת העוגיות.

אבל כמה זמן צדיקים יכולים להסתיר את המעשים הטובים? היה זה חודשים ספורים לפני פטירתו לשמי רום. אחד מבאי הבית תפס אומץ ושאל אותו: רב'ה, מה זה הקיכלעך האלה? מה הסיפור עם העוגיות הללו?"

השיב הרבי: "הברכה היחידה שאומרים בה 'ונברך עליה בקדושה ובטהרה' היא ברכת 'מעין שלוש'. לא בברכת המזון, לא בבורא נפשות, רק ב'מעין שלוש' אנו אומרים ומבקשים 'ונברך עליה בקדושה ובטהרה'. ואינני יכול לעבור יום אחד בלי לומר להקב"ה ולבקש - 'ונברך עליה בקדושה ובטהרה'."

(הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין, 'יחי ראובן')

שנינו במשנה: "נאמר בעולת בהמה 'אשה ריח ניחוח', ובעולת עוף 'אשה ריח ניחוח', ובמנחה 'אשה ריח ניחוח', לומר לך: אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים".

זו הנקודה, והיא התכלית: "שיכוון לבו לשמים". תשמעו סיפור כיצד נראה "יכוון לבו לשמים".

בהיותי באמריקה, הצטרף אלי לעזרתי יהודי חשוב. הוא הרבה להתחסד אתי. נסע עמי עד סן פרנסיסקו, וגם לפיטסבורג ולעוד מקומות. הוא היה מקורב גדול לרבי מבאבוב זצ"ל. וסיפר לי, כי במשך השנים שם לב לדבר מעניין: כל יום בקביעות, כאילו חוק ולא יעבור, אחרי הצהרים בשעות ארבע-חמש, הגבאים מניחים לפני האדמו"ר כמה עוגיות פשוטות, 'קיכלעך'. הרבי מברך עליהן ברכת מזונות, ואחרי האכילה מברך על המחיה.

כיצד הבחינו בקביעות זו של אכילת העוגיות? כי פעם אחת

משלושים יום קודם החג? מראש חודש ניסן? או רק מערב החג ממש? - כל השיטות, המנהגים והטעמים באיסור אכילת מצה לפני פסח

הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל, מח"ס 'המנהג'

המקומות שלא נהגו במנהג זה

בספר 'אורחות חיים' מביא בשם ספר 'מאורי אור' שכתב על הנוהגים שלא לאכול מצה מראש חודש ניסן שזה לשחוק יחשב, וכאילו חולק על החכמים שלא חששו לזה, ואיכא חשש יוהרא. ולכן כתב שאין לחשוש לזה ומותר לאכול מצה עד ערב פסח. וכן מביא החיד"א בספרו 'מעגל טוב' שאכל בשבת הגדול מצה שאינה שמורה. וכן המנהג בויז'ניץ וערלוי, וכן נוהגים הספרדים. ויש הנוהגים שלא לאכול מצה מ'שבת הגדול', שבו נאמרים כבר פיוטים על פסח, וכן נהג הגר"ש ואזנר זצ"ל.

האם מותר לאכול מצה של חמץ קודם הפסח?

ב'משנת יעקב' כתב שכל האיסור שלא לאכול מצה בערב פסח - ועליו הוסיפו שלא לאכול גם מר"ח - הוא רק במצות הכשרות לפסח, אבל מצות חמץ מותר לאכול אפילו בערב פסח עד סוף זמן אכילת חמץ.

ויש שאסרו לאכול בערב פסח אפילו מצות חמץ, ומכל מקום עד ערב פסח כתבו שמותר לאוכלם אף לאלו המקפידים שלא לאכול מצה מר"ח, שכן כל ההנהגה שלא לאכול מצה מראש חודש אינה אפילו בגדר מנהג, לכן במצות חמץ מותר (הגר"ש אלישיב זצ"ל). אבל הרבה מחמירים שלא לאכול גם מצות חמץ מראש חודש, כיון שיש להן טעם מצה. וכך מובא בספר 'הדרת קודש'.

יש נוהגים שלא לאכול חזרת וכרפס

בספר 'פסח מעובין' כתב שיש נוהגים להימנע מלאכול גם חזרת וכרפס מראש חודש ניסן, וכך נהג הגר"ש ז"א אויערבאך זצ"ל. ומנהג בעלזא שלא לאכול בערב פסח חזרת וחסה, ופירות שעושים בהם חרוסת, כדי שיאכלו בלילה לתיאבון.

איסור אכילת מצה בערב פסח

כתב בשו"ע (סי' תע"א): "אסור לאכול מצה ערב פסח ביום", ונאמרו בזה כמה טעמים: א. כדי שיאכל המצה בליל הסדר לתיאבון. ב. משום שקרבן פסח אסור באכילה בערב פסח ומצה הוקשה לקרבן פסח; ויש שמצאו לכך רמז מהפסוק 'בערב תאכלו מצות', שדווקא בערב ולא ביום.

יש שכתבו שבליילה שלפניו - ליל י"ד לא אסרו לאכול מצה, וכן פסק ה'משנה ברורה', ויש שהוכיחו כן ממה שאומרים בשאלת 'מה נשתנה' - "שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה", והיינו שגם בליל בדיקת חמץ אוכלים מצה, כאמור (הגר"ז מבריסק). ובשו"ת 'אגרות משה' (או"ח ח"א סי' קנ"ה) אוסר בלילה שלפניו כשיטת ה'מגן אברהם' (שם), וכן המנהג בויז'ניץ.

המנהג שלא לאכול מצה מראש חודש

רבים נוהגים שלא לאכול מצה שלושים יום לפני הפסח (ראה 'משנת יעקב' ח"ג סי' תע"א). בשו"ת 'אגרות משה' (שם) כתב הטעם לכך, כיון שאותו הזמן מתחילים ליזהר ולהכין צרכי הפסח. ב'מחצית השקל' (שם) הביא שלא לאכול מצה מראש השנה, ויש שכתבו שהוא טעות סופר וכנראה היה כתוב 'ר"ח', דהיינו ראש חודש ניסן ובטעות נדפס ר"ה; או שכוונתו 'ר"ה' לראש חודש ניסן שהוא ראש השנה לחדשים. ובאמת לא מצינו שיש מי שנוהג שלא לאכול מראש השנה.

המקור למנהג שלא לאכול מצה מראש חודש ניסן הובא ב'באר היטב' (סי' תע"א, ס"ק ה) בשם בעל 'כנסת הגדולה', ומציין דכן המנהג בקושטא, והעתיקו גם ב'חק יעקב' והובא ב'משנה ברורה', וכך נתפשט ברוב תפוצות ישראל. וב'ליקוטי מהרי"ח' כתב הטעם, כדי שתהיה המצה חביבה בעיניו.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ניכר היה בבירור, שהבחור רוצה ללכת לישיבה הזו רק בשביל מעמד ויוקרה. לאחר שיחה ארוכה, אמרתי לו בצער כי ישנם סיכויים גדולים מאד שהוא יהיה מסכן... "מדוע?!!" - תמה הבחור

דע לפני מי אתה עמל | נקודה למחשבה - הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

אלפי בחורים צעירים עומדים כעת באזור הדמדומים שבין התתי"ם לשיבות הקטנות ובין הישיבות הקטנות לשיבות הגדולות. ההורים עסוקים בשאלה הרת הגורל, היכן בנם היקר ילמד בישיבה הקטנה או בישיבה הגדולה. גם בחורי החמד שלנו בעצמם מביעים את רצונותיהם בענין, בחינת "אין אדם לומד אלא במקום שליבו חפץ".

מעמד, שם, יוקרה וכבוד הם נושאים המסייעים מאד לבחור צעיר לכבוש את ההר. מו"ר המשגיח הגה"צ רבי גדליה אייזמן צוק"ל אמר לי פעם: "מידת הכבוד היא מידה מגונה, אבל בדורינו צריך לעבוד עליה בגיל שבעים... עד אז, הכבוד עוזר לאדם ללמוד ולהתעלות עוד ועוד". בעולם עדין ומרומם כמו היכלי התורה, אין כניסה נפשית לכל תחלואי העולם החיצוני. לא נמצא בבית המדרש תאוות שפלות או כיעור של 'עולם הזה'. אבל הרגשים דקיקים של מעמד, שם וכבוד, יכולים בהחלט לסייע לבן תשחורת צעיר לקבל תנופה בלימוד, בהתנהגות, ברכישת נכבדות ובעלייה בהרבה מובנים. ייאמר לזכותינו שגם בחור צעיר משלנו, שעדיין לא הגיע לדרגת לימוד תורה "לשמה", אינו שואף לקבל דרך עלייתו בישיבה הנאות כמו הנאות העולם הזה, תאוות או כסף. מקסימום - הוא יכול לשאוף למעמד או להכרה ביכולותיו הלימודיות. אם זה מסייע לו גדול, הרי אמרו חז"ל (פסחים נ, ב) "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אע"פ שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

אבל כולנו מבינים שלא זה העיקר. לא לשם כך עולה בחור לישיבה קטנה או לישיבה גדולה.

אלא מאי? אותו מלאך הנמצא בקרבנו, ש"אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו - אין יכול לו" (קדושין ל, ב), היצר הרע, מומחה גדול הוא בעירפול, במסכי עשן סמיכים. היצר מומחה גדול בעירפול חושים ובהטיית הלב שלנו מהדברים החשובים באמת אל הדברים החשובים פחות. היצר הרע, ה"מתגבר על האדם בכל יום ומבקש המיתור", לא יכול לבחור לנו ולבנינו מסלולי למידה אקדמיים או כאלו שנועדו לצבור כסף, למשל. אך הוא בהחלט מנסה לתת לנו תחושה שהטפל הוא העיקר.

כולנו, גם צעירים ובוודאי ההורים המנוסים והמיושבים שלהם, יודעים בשכלנו מה חשוב באמת ומה פחות חשוב. אך כדי שלא ניתן לתחושות ולמאוים חיצוניים לערפל אותנו, כדאי פשוט לשבת ולהתבונן, עדיף עם דף ועט, ולרשום:

הרה"ג רבי אוריאל זלזניק שליט"א עסוק שנים רבות ברישום והכוונת בחורים לישיבות הגדולות. במסגרת תפקידו, הוא משוחח רבות עם בחורים צעירים. כך הוא מספר:

לפני מספר שנים נפגשתי עם בן ישיבה העומד לעלות לישיבה גדולה. בכל מהלך השיחה שב הבחור והעלה ש"אצלנו בישיבה הולכים כולם לישיבות עם מעמד גבוה", "אני רוצה ישיבה יוקרתית", "שם לא יהיה לי כבוד", "המעמד חשוב", וכן הלאה. מבין ריסי עיניו ניכר היה בבירור שהבחור רוצה ללכת לישיבה רק כדי ליצור לעצמו שם, מעמד ויוקרה."

"לאחר שיחה ארוכה איתו", מספר הרב זלזניק, "אמרתי לו בצער שישנם סיכויים גדולים מאד שהוא יהיה מסכן..."

"למה מסכן?", תהה הבחור, והרב זלזניק הסביר לו: "כיום אתה לומד בישיבה לצעירים, עם עוד 30-40 בחורים בשיעור. מעמדך איתן ויציב וזה מה שעושה אותך מאושר. לשם כך אתה רוצה ללמוד בישיבה גדולה הנודעת לשם ולתהילה. אבל ב'בית התורה' (שם בדוי של ישיבה, כמובן) תלמד עם עוד 150 בחורים בשיעור. אם תלך לישיבה פלונית, תלמד עם 200 בחורים בשיעור. מגיעים לשם אריות צעירים, מכל עולם הישיבות הקטנות. לפתע תצא מהחממה הקטנה שלך ותצטרך להתמודד מול מאות כפירי אריות. מי אמר לך שהמעמד העכשווי שלך מובטח, מול טובי הבחורים מכל רחבי הארץ? ואז יחלפו כמה שנים. אם יהיה לך מעמד יוקרתי - תרגיש טוב. אם לא - תהיה מסכן. ואז תתחתן, ושוב פעם תצטרך להתמודד עם המעמד והיוקרה שלך. אם תגיע לכולל ענק, כמו בישיבת מיר למשל, הרי היישר תיבלע בתוככי מאות מאות אברכים גדולי תורה. גם אם תלמד בכולל קטן מספרית, מי ערב לך שמעמדך יישמר? הרי לכוללים מגיעים אברכים מכל עולם הישיבות, המורכב מעילויים, בעלי כשרונות גדולים, מתמידים עצומים, תלמידי חכמים מיוחדים. מה יהיה עם המעמד שלך, הא?!".

והבחור הנבון שאל: "אז מה עלי לעשות?"

"לשנות את אורח החשיבה שלך באופן מוחלט", השיב לו הרב זלזניק, "לא הולכים ללמוד בישיבה בשביל מעמד, כבוד או שם. רבי אליעזר אומר הוי שקוד ללמוד תורה ודבר אחד בתורה אל תשתכח ממך. דע לפני מי אתה עמל ומי הוא בעל בריתך" (אבות דר"נ פי"ז).

סופרים תרבה חכמה", או שהיא עלולה להביא לריסוק נפשי של אלו המתקשים לעמוד בה. המרחק הגאוגרפי מהבית (ישנם בחורים שטוב להם להתרחק מבחינה גאוגרפית. לאחרים זה פחות טוב. ישנם שצריכים את הממוצע, לא קרוב מידי ולא רחוק מידי), סגנון המשפחות ששולחות את בניהם לשיבה, התנאים הגשמיים, האוכל וחדרי הפנימיה. האם טוב לבן שלי ישיבה שיש בה משטר קפדני ללא עיגולי פינות (דבר בהחלט מצוין לאלו שמתאימים לכך) או שדווקא טוב לו מקום שיעגל לו לעיתים פינות ויאפשר לו לצמוח בדרך מרופדת יותר, ועוד הרבה נושאים מעוררי מחשבה וטעונים בדיקה, כל אחד לפי אופיו ורמתו, הלימודית וגם הרוחנית.

וכן, כעת, אחרי שהתאמנו לבחור את כל המכלול הרחב הזה, צריך גם לשקול נושאים של מעמד, שם וכבוד. אך לא בעירפול חושים של "מה תגיד סבתא" או "מה יאמרו בבית הכנסת", אלא האם באמת הבחור יצמח יותר טוב בתורה ובעבודת ה', בגלל הדחיפה החיצונית הזאת, של "אני לומד בישיבה חשובה. אז אני צריך להיות טוב יותר".

(פורסם ביתד נאמן)

מה אנו מחפשים בישיבה באמת? מקום בו ניתן לגדול בתורה בצורה הטובה ביותר לנו עצמנו. מקום בו ניתן לגדול בתפילה, ביראת שמים, בבין אדם לחברו, בעלייה אמיתית ובעיצוב היותנו בני תורה, בדרך להיותנו תלמידי חכמים עובדי השי"ת. מקום עם חברים טובים וראויים, כאלו הרחוקים מהרחוב ומדוחיו. מקום נינוח ונעים בו נוכל לעסוק בתורה בלי לחצים והסחות דעת מיותרות.

אלו הדברים המרכזיים. ישנם עוד מכלול שלם של שיקולים, כמו סגנון הלימוד, הבדלי ההתאמה בין בחור לבחור מבחינת העיסוק העיוני או הבקיאותי, הדגש על לימוד המוסר ושיוני הגישות בין ישיבה לשיבה בסגנון וההדגשים הלימודיים, המוסריים והחברתיים, הקשר עם הצוות, עם ראשי הישיבה, הרמ"ם והמשגיחים (ישנם בחורים שחייבים ללכת רק לשיבה בה הצוות עומד על גבם היטב ומעורה מאד בחייהם. אחרים אינם זקוקים לכך כמו אויר לנשימה, ואדרבה, הם זקוקים יותר לצמיחה אישית), האם התחרות תביא לתנופה לימודית ורוחנית או שמא תחרות ולחץ לימודי עלולים לעצור את הבחור ממעופו. האם התחרות בישיבה פלונית היא תחרות בריאה, בחינת "קנאת

שיג ושיח - באדיבות 'ארחות יושר'

הרבנית רוצה להוציא לאור את כתבי בעלה ראש הישיבה המנוח, והבנים מתנגדים. עם מי הדין?

הוראות, הדרכות ומעשים ממוזן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א, אשר נרשמו ע"י נכדו נאמן ביתו הרה"ג ר' אריה קניבסקי שליט"א

השבוע.

אל חדרו של מרן שליט"א נכנס ת"ח אחד, ממקורביו של אחד מגדולי ראשי הישיבות זצ"ל שהסתלק לעולמו בשנים האחרונות, ושאל: אותו ראש ישיבה זצ"ל השאיר אחריו כתבים בלימוד וכן יש כתבי תלמידים רבים מחידושו, ויש שרוצים להוציאם לאור. עולם לתועלת הציבור, אך בניו מתנגדים לכך בטענות שונות. אמנם אמם האלמנה מאוד מעונינת שיוציאו את כתביו לאור. מה לעשות? למי לשמוע, לאמא או לבנים?

מרן שליט"א נענה והשיב בתוקף כי אין לבנים בעלות על תורת אביהם ועל שיעוריו, ובוודאי כאשר האלמנה רוצה להוציא את זה כספר, ואם אין לבנים טענות מוצדקות של ממש, בוודאי שצריך להוציא את חידושו של רה"י זצ"ל, ויהיה גם לתועלת לעילוי נשמתו בגנזי מרומים.

אחד הדברים הקבועים שמרן שליט"א מעורר תמיד עליהם לבני התורה - הוא ענין כתיבת חידושי תורה והדפסת ספרים. אין ספור פעמים הורה למקורביו - ואף לשאינם כאלו - "תכתוב ספר!" פעמים סתם כבקשה ועצה ופעמים כסגולה - בעיקר בשביל לזכות לזש"ק. וידועים לנו מופתים רבים של אנשים שנושעו לאחר שהדפיסו ספר כהוראת מרן שליט"א.

אין לתאר את גודל שמחתו וקורת רוחו של מרן שליט"א בקבלו לידיו ספר חדש, ואין זה משנה במה עוסק הספר. לא פעם ניתן להבחין כיצד בסוף קבלת הקהל, לאחר שעברו עשרות אנשים ויותר, דבר שמעיף גם אנשים צעירים... והנה נכנס יהודי עם ספר חדש שהוציא לאור ומעניקו למרן, מיד נשפכת נהרה של שמחה על פניו - "ספר חדש!", ובנחת רוח מעיין מרן ארוכות בספר ושוכח מחולשתו...

הדברים אמורים כהקדמה לשאלה אותה נשאל מרן שליט"א

התפרסם ב'טלישויר' 6881* - קו התוכן של ארגון 'ארחות יושר'

אם הבן שלכם מלאך, או אולי גיבור-על המסוגל למלא את כל המשימות הללו ולעמוד בהן בכבוד כל ימות השנה... אשריכם ואשרי חלקכם

על ימי בין הזמנים, וההתמודדות עם המתחים שעלולים להיווצר במהלכם בין הילדים ובנים לבין ההורים

ישראל וייס

חברתיות, וכמובן שיש את עיקר העיקרים, העמידה בעומס לימודי, הכנה, האזנה, חזרה ושינון, ולאחר מכן עמידה בכור המבחן.

אם הבן שלכם מלאך, או אולי גיבור-על המסוגל למלא את כל המשימות הללו ולעמוד בהן בכבוד כל ימות השנה... אשריכם ואשרי חלקכם.

אבל בכל זאת, סביר להניח שהעומס של המטלות והמטור והלימודים בישיבה די מכבידים עליו, גם אם הוא נהנה מהגישמאק בלימוד ומקובל מאוד בחברה. אלא מה? כל אחד עושה את מה שהוא חיב, ואיפשהו, בפינה הצדדית ביותר של התודעה שלו הוא גם 'בונה' על זה שעוד מעט, כשיגיעו ימי בין הזמנים, הוא יוכל להשתחרר, לישון קצת יותר, ללמוד קצת פחות, להתאוורר, לקרוא ספרים, ואולי אפילו לריב קצת עם האחים הקטנים.

אין זה אומר שההורים צריכים לאפשר לו להתנהל בהפקרות ולעשות ככל העולה על רוחו. הבחור, כל בחור, צריך לדעת שגם בבית יש כללי התנהגות, יש מותר ויש אסור, יש רצוי ויש מצוי, יש מעשים שלא ייעשו ויש התנהגות שאינה מקובלת.

אבל כן כדאי להבין את הצורך של הבחור להשתחרר מעט, גם כשמעירים לו צריך לעשות את זה מתוך ההבנה שההתפרקות החלקית הזאת היא טבעית ואפילו בריאה. אם ההורים לא יודעים להעריך את הצורך של הבחור להתפרק, הוא יסיק מכך שהם לא מבינים ובעיקר לא מעריכים את ההשקעה שלו במהלך הזמן בישיבה.

וכשהבחור מרגיש שהוריו אינם מעריכים את מאמציו, הוא מאבד את המוטיבציה העיקרית שלו להתאמץ... ומה ישיג בחור בלי מוטיבציה בזמן הקיץ או בזמן אלול? כלום, ושום דבר!

והכי חשוב, עם תחילת ימי בין הזמנים, לפתוח ספר תהילים ולשאת תפילה מעומק הלב לאבינו שבשמים החונן לאדם דעת, שייתן לנו חכמה, בינה, דעה והשכל, כיצד להתנהג עם הילדים שלנו, בימי בין הזמנים, ובכל ימות השנה.

אז הנה אנחנו כבר בתוך חודש ניסן, הסתיים לו זמן החורף ואנחנו מתחילים את ימי בין הזמנים.

בבתים רבים, תקופה זו של בין הזמנים, היא תקופה לא פשוטה בכלל. הבנים חוזרים מהישיבות ונופלים אל תוך חיי המשפחה השוטפים. הם משתחררים מהמסגרת ואילו אחיותיהם ואחיהם הקטנים עדיין צריכים לקום בבוקר השכם, להתארגן בזריזות ולהספיק להתייצב בכיתתם לפני שישמע הצלצול...

ומי מדבר על ההורים שממשיכים את עבודתם כרגיל, ומוסיפים עליה גם את העומס של ערב החג, כשהם צריכים לנקות את הבית, לקנות את כל צרכי החג, להלביש ולהנעיל את כל הילדים מגדול ועד קטן, ובמקביל לארוז את כלי החמץ ולפרוק את כלי הפסח, לשמור שהקטנים לא יפזרו חמץ בחלקים הנקיים של הבית, ושהגדולים לא יצקו על הקטנים שמפריעים להם לקרוא ספר מתח, בזמנם הפנוי...

לא פעם התנהגותם של הבחורים יוצרת תסכול של ממש אצל ההורים: "למה הוא לא קם מוקדם", שואלת האם, "נראה לך ששלוש שעות לימוד ביום זה מספיק?", מטיח האב, "אם אתה רוצה ללמוד רק שלוש שעות, לפחות תעזור בבית. הבנות גם לומדות בבית הספר כרגיל וגם מקדישות כל רגע פנוי כדי לנקות לפסח...".

זה הזמן להזכיר את מה שכולנו יודעים, ובכל זאת כדאי להזכיר אותו בכל פעם מחדש.

הבחורים, בזמן הלימוד בישיבה, נמצאים תחת מסגרת של משטר מחייב מאוד. הם צריכים לקום מוקדם, כל בוקר, להתייצב בזמן לסדר לימוד, לתפילה, זמני הארוחות קצובים ומי שלא הספיק לאכול יישאר רעב עד לארוחה הבאה. בחדר האוכל מנות המזון קצובות, גם אם הן מספיקות כדי לשבוע. במשך כל היום הם נמצאים תחת עין בוחנת, יש כללי התנהגות ויש מוסכמות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

דיני ומנהגי חודש ניסן

דע לפני מי אתה עמול | נקודה למחשבה - הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

מנהגי החודש

אין אומרים תחנון בכל חודש ניסן, בשבת אין אומרים 'אב הרחמים' ו'צדקתך צדק', אולם בשבת שאחרי פסח, נהגו לומר אב הרחמים, הואיל וחל בימי הספירה, ויש שנהגו שלא לומר. כן נהגו לומר 'אב הרחמים' ביום טוב האחרון של החג, בעת שמזכירים נשמות, דהיינו בשביעי של פסח.

תענית והספד

אין מתענים בימים אלו, אלא תענית חלום וחתן וכלה ביום חופתם, ויש שנהגו שלא להתענות תענית חתן וכלה בחודש ניסן. המתחתנים בראש חודש ניסן עצמו, יש הסוברים שיתענו, ויש המקילים שלא להתענות. כמו-כן אין מספידים בכל ימי החודש אלא חכם בפניו.

ראש חודש ניסן הוא אחד מהימים שנקבעו ל'תענית צדיקים', לפי שמתו בו שני בני אהרן - נדב ואביהוא, על-כן, מי שנהג להתענות בכל הימים שנקבעו לתענית צדיקים מותר לו להתענות גם ביום זה, ויש שכתבו שמ"מ לא ישלים התענית.

יש שנהגו שלא ללכת לבית הקברות בחודש ניסן, ואף מי שיש לו יארצייט מקדים והולך בערב ראש חודש. אמנם הרבה הקילו ללכת לבית הקברות ביום השנה או בתום השבעה והשלושים, אבל אין אומרים שם צידוק הדין.

פרשת הנשיאים

רבים נהגו לקרות בשלשה עשר הימים הראשונים של ניסן בקרבנות הנשיאים שבפרשת נשא. כל יום קוראים את פרשת הקרבת הנשיא של אותו היום, וביום י"ג בניסן קוראים מתחילת פרשת "בהעלותך" עד "כן עשה את המנורה", לפי שפרשה זו נאמרה לכבוד שבט לוי, שאינו נמנה בין י"ב השבטים. יש נוהגים לקרוא קריאה זו מתוך ספר תורה, ויש שנהגו לקרותה שנים מקרא ואחד תרגום.

ברכת האילנות

הרואה בימי ניסן אילני מאכל בעת פריחת הניצנים ולבלובם מברך: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, שלא חיסר בעולמו כלום, וברא בו בריות טובות ואילנות טובים להנות בהם בני אדם". רצוי שיהיו לפחות שני אילני מאכל לאחר שלוש שנות

חודש ניסן הלכות ומנהגים

החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחודשי השנה - פותחת התורה את המצווה הראשונה - מצוות קידוש החודש. ממנו נמשכים כל המצוות הרבות הנוהגות בחודש זה, וממנו נגזרים גם מועדי השנה ואירוועיה.

אכן חז"ל מציינים את ראש חודש ניסן כאחד הימים המיוחדים בשנה, ולא בכדי, שכן "עשר עטרות נטל יום זה. ראש חודש ניסן, מסמל את פתיחת ייסוד האומה הישראלית. ביום זה קידש עם ישראל לראשונה את ראש החודש על פי מולד הלבנה, וביום זה, בשנה שלאחריה, הוקם המשכן, בחודש זה בוודאי גם נזכה להיגאל, כאמור: "בניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל. מכאן השמחה המיוחדת של ימי חודש ניסן בעם ישראל, כאשר גם הימים החותמים את חודש ניסן מעותדים להיות ימי שמחה לעתיד לבוא, בעת שנזכה לבנין בית המקדש במהרה בימינו, יהיו ימים אלו ימי חינוך וחנוכת הבית.

שלושים יום קודם החג

שנינו במסכת פסחים: "שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלושים יום". על-כן מצוה על כל אדם להתחיל החל מיום הפורים עצמו שהם שלושים קודם הפסח, ללמוד הלכות פסח עד שיהא בקי בהם וידע המעשה אשר יעשון. ועל כל פנים ביום טוב עצמו יראה ללמוד מהלכות היום.

בשלושים יום אלו שקודם החג, יזהר בעת שמתעסק עם חמץ, שלא ישאר דבוק לכלי וכדומה, באופן שיקשה עליו אח"כ לנקותו. יש שהוסיפו, שבשלושים יום אלו, ראוי להיזהר גם בעת שמעיינים בספרים בעת האכילה, שלא ישאר בהם חמץ.

ימי שמחה

בימים אלו שלאחר הקמת המשכן, מר"ח ניסן ועד י"ב בו הקריבו הנשיאים את קרבנם לחנוכת המזבח, כל נשיא שבט ביומו. יום הבאת הקרבן היה יום טוב לנשיא המקריב, ערב פסח עצמו נחשב גם הוא ליו"ט. במרכז החודש שבעת ימי חג הפסח ולאחריו 'אסרו חג' החותם את ימי החג, שגם בו יש לנהוג קצת שמחה כמבואר ברמ"א. וכיון שרובו של החודש יוצא בקדושה, לפיכך נהגו לעשותו כולו קודש.

ערלה. וראוי לכל אחד להשתדל לברך ברכה זו.

לכתחילה ראוי לברך ברכה זו בחול ולא בשבת וביום טוב.

ברכה זו נתקנה על ראיית האילנות בעת פריחתם קודם שיצאו הפירות. ויש שכתבו, שאם לא ראה מקודם, אזי כל עוד לא גדל הפרי עד שנגמר כל צרכו וראוי לברך עליו שהחינו, עדיין יכול לברך.

רצוי לברך את הברכה בפעם הראשונה שרואה. אולם אם לא ראה בפעם הראשונה יכול לברך גם בפעם השנייה. זריזים מקדימים למצוות, ומיד בראש חודש ניסן יוצאים למקום שיש אילני מאכל ומברכים את הברכה בשמחה גדולה, ונכון הוא מאד, כי פעמים שבמהלך החודש, נובלים הפרחים ועלול להפסיד הברכה.

לכתחילה ראוי לברך ברכה זו דווקא בחודש ניסן.

מעוֹת חֵיטִים - קמחא דפסחא

כדי לאפשר לכל יהודי לחוג את חג החרות מתוך שמחה ורוממות הנפש, נהוג בכל קהילות ישראל לאסוף מעוֹת לפני חג הפסח לקניית מצות ושאר צרכי החג לנצרכים, ואפשר לתת זאת גם מכסף מעשר.

כיום ישנם ארגונים שונים, בתוככי הקהילות ומחוצה להן, האוספים כסף לטובת העניים ומחלקים לנצרכים לסייע להם בהוצאות החג. בהיותו והרבה מהנצרכים מתביישים להתפרנס מן הצדקה, משתדלים הארגונים לבצע את החלוקה בצורה מכובדת ביותר, כדי שגייע לכולם. בדרך זו, ניתן גם להודיע על נזקקים עלומים, כדי שיוכלו לסייע להם בעין יפה.

עמך ישראל נתבעים ונותנים ביד רחבה, כל אחד כפי יכולתו.

כל דכפין ייתי ויכול

ראוי לסייע לכל מי שיכול, בידי הארגונים, העמלים למצוא משפחות מארחות לקראת החג. לפי שמצוי היום מאד, אנשים בודדים שאין להם קרובים וידידים, הנאלצים לחגוג את החג לבדם. כן יש אנשים או משפחות שלא זכו לטעום ליל סדר יהודי על כל פרטיו. על כן מצוה גדולה, למי שבאפשרותו, להזמין אנשים אלו לליל הסדר ולארוחות החג, כדי להעניק את ההרגשה המשפחתית והביתית החסרה להן.

שבת הגדול

השבת לפני פסח נקראת 'שבת הגדול'. בהרבה קהילות נוהגים לומר פיוטים בתפילת שחרית של שבת הגדול, שבחלקם מיוסדים על דיני פסח והלכותיו; ביעור החמץ וליל הסדר.

הפטרות וערבה - נהגו להפטיר בשבת זו במלאכי פרק ג': "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים" עד סוף הספר. לפי שנאמר בה מבשורת הגאולה העתידה: "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא", דוגמת בשורת הגאולה הראשונה שנתבשרו בשבת האחרונה קודם צאתם ממצרים.

בפרק זה אף כתוב: "הביאו את כל המעשר את בית האוצר וגו', והרי זה מעין המאורע של ערב הפסח. לפי שבערב פסח הוא זמן הביעור, דהיינו שבערב פסח של שנה רביעית שבשמיטה ובערב פסח של שנה שביעית שבשמיטה, חייב כל אדם להוציא מביתו את כל המעשרות שהפריש מתבואתו במשך כל שלשת השנים שעברו, והיו המעשרות שהפריש מונחים בבית, ובערב פסח של אותם שנים, הוא זמן החיוב להביאן לבית הלוי.

דרשת שבת הגדול - נהוג מקדמת דנא שהרב או הגדול דורש ברבים בהלכות הפסח, במוסר ובהגדה, לעוררם על ההלכות השכיחות לבל ייכשלו בהם בחג, והוא אחד הטעמים לקריאת שבת זו - 'שבת הגדול'.

עשירי בניסן

ביום זה, העשירי לחודש ניסן, נצטווה עם ישראל להתחיל בהכנה מעשית לקראת קיום המצוה הראשונה עליה נצטוו, והיא לקיחת השה לקרבן פסח וקשירתו לכרעי המטה, כפי שנאמר בפרשת בא, שנקראת גם בפרשת החודש: "בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית". טעם זה מהווה למעשה את הטעם היסודי לקריאת השם 'שבת הגדול', כפי שמובא בטור, כי לפי חשבון השנים של שנת יציאת בני ישראל ממצרים, חל יום זה העשירי לחודש ניסן בשבת.

ביום זה גם נכנס עם ישראל לארץ המיוחלת - ארץ ישראל, בעברו את מעברות הירדן, כנאמר בספר יהושע: "והעם עלו מן הירדן בעשור לחודש הראשון ויחנו בגלגל בקצה יריחו".

אולם הואיל וביום זה גם נפטרה מרים הנביאה בשנה האחרונה לשהות עם ישראל במדבר, ונסתלק הבאר, ומשום כך נקבע יום זה כתענית צדיקים, לכן נקבע, שאת השמחה לזכר הנס חוגגים תמיד בשבת הנקרא לשם כך 'שבת הגדול'.

מוצאי שבת - אין אומרים 'יהי נועם' ככל מוצאי שבת, שיום טוב חל באמצע השבוע שלאחריו.

הכנות לחג

קניית מוצרי מזון לפסח - רצוי להקפיד לקנות מוצרי מזון רק בחנות שנוקתה לפסח, או שלפחות מוצרי הפסח מאוחסנים בפינה מיוחדת שנוקתה לכך. בייחוד יש להקפיד על-כך בקניית מוצרים במשקל בתפוזרת, שהכף והמאזניים יהיו נקיים לפסח.

רבים נוהגים להדר לקנות את כל מוצרי המזון לפני החג. מוצרים רבים רצוי לשטוף לפני הפסח מחשש שנדבק בהם חמץ. ואכן, נהגו רבים להשתדל לקנות ביצים ללא חותמות, ואחרים טרחו אף לשטפם לפני הפסח. בשנים האחרונות ניתן להשיג ביצים מוחתמות עם הכשר מוסמך, וראוי להדר על-כך. חלב ומוצריו, יש להדר לקנות לפני הפסח, ועכ"פ להשתמש בחלב שנחלב לפני הפסח.

גם מליחת הבשר וצליית הכבד, צריכה שתיעשה בכלים מיוחדים לפסח ובמלח הכשר לפסח.

ישראל קדושים נהגו להדר לשאוב בעצמם 'מים שלנו', או לפחות להיות נוכחים בשעת שאיבת 'מים שלנו' - לצורך אפיית מצות מצוה.

זמן שאיבת המים הוא מיד עם שקיעת החמה וכל משך בין השמשות. אם אין הזמן מספיק, מוטב להקדים לשאוב לפני שקיעת החמה מאשר לאחר צאת הכוכבים. בעת השאיבה אומרים 'לשם מצת מצוה'. ויש שנהגו לשיר ולזמר בעת השאיבה וההליכה למצוה.

את המים ששאבו, יש להניח למשך הלילה בכלי מכוסה היטב במקום קריר, אך לא במקרר.

נכון להדר לקנות עופות לכל ימות החג, לפני הפסח. לא לומר "בשר זה לפסח" - אסור לומר על שום בהמה, בין חיה בין שחווה 'בשר זה לפסח', לפי שנראה כאילו הקדישו מחיים לקרבן פסח. אלא יאמר 'בשר זה ליום טוב'. גם על עופות ודגים אין לומר 'בשר זה לפסח'. כמו-כן לא יאמר לחברו 'קנה לי בשר לפסח', אך מותר לומר קנה לי בשר 'על פסח', או 'עבור פסח'.

מים שלנו

את המצות יש ללוש ב'מים שלנו', דהיינו מים שהצטננו לאחר שלנו במשך לילה שלם בכלי לאחר שאיבתם.

השו"ת היומי

"כדי לקבל את סלי המזון, יש להירשם עד שבוע מראש ולשלם דמי הרשמה בסך 200 שקלים" - האם יש בזה חשש ריבית?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

ובכל מקום יעשו ע"פ הוראת חכם.

הנה באופן שמתחייבים לשלם מראש במזומן, יוצא שהכסף נתון כהלוואה לארגון עד לקבלת המוצרים בפועל, ויש בזה ריבית. וחשוב לדעת שלא מועיל בזה "היתר עיסקא", כיון שהיסוד של היתר עיסקא הוא שאחוזי הריבית הם מכלל הרווחים שסכום ההלוואה יכול להניב, משא"כ בנדון זה, שהסכום של עלות המוצרים שמקבלים הוא כפול ומכופל מהסך ששילמו מראש, לא ניתן לומר שהמאתיים שם הניבו אלף שם כמו, ודרכי ההיתר הם כדלהלן:

1. שהמזמינים ישלמו באשראי או בצ'ק דחוי למועד האספקה בפועל.
2. באופן שההתנהלות היא רק במזומן, שהכסף ינתן עבור מוצרים שקיימים ברשות הארגון בזמן התשלום בהיתר "יש לו".
3. שהכסף ינתן ביד הארגון כפקדון, והארגון יקנה בכסף זה את המוצרים עבור המזמינים ובשליחותם.

שאלה: ארגון חסד גדול מחלק סלי מזון לצרכי החג בשווי למעלה מאלף ש"ח, למשפחות המונות מעל חמש נפשות. כדי לקבל סל מזון צריך להירשם ולשלם סך 200 ש"ח במזומן בלבד עד שבוע לפני מועד החלוקה, ואח"כ מקבלים את הסל שכולל בשר ודגים ושאר צרכי החג. השאלה האם יש בזה חשש ריבית, או שכיון שמטרת הארגון לשם חסד, אין בזה כלל ריבית, שכן אינם נותנים את הסל כתגמול על המתנת המעות. תשובה: מצוה גדולה זו של החזקת משפחות בהוצאות הגדולות של חג הפסח, ודאי ראויה לזכות בזכותה לשפע ישועה וגאולה מן השמים, וצריך זהירות יתירה שלא להכשל ח"ו באיסורי ריבית החמורים, ולקבל הוראות ע"פ חכם לעשות באופן המותר, שכן בלי שימת לב אפשר ח"ו לעשות מצות צדקה ולגמול חסד ויחד עם זאת להכשל באיסור ריבית. הנה כיון שהדברים משתנים בכל עמותה וארגון קשה לבאר בכתב את כל התנאים, לכן נכתוב באופן כללי את אופני ההיתר,

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

האם מותר להאמין ללשון הרע שנשמע מפי שיכור?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

כל התנאים הדרושים כדי שייחשב מסיח לפי תומו, יבין שכמעט קשה למצוא מסיח לפי תומו לדינא. ואם כי שלושת הדוגמאות דלעיל, הנידונות בספר 'מענה לשון' (להגר"מ לוי, ח"ה עמ' לד) נחשבות לכאורה למסיח לפי תומו, אמנם החפץ חיים כותב שעל פי דין יש ספק גדול ועצום האם מותר להאמין בלב לדבריו של מסיח לפי תומו, ועל כן השומר נפשו ירחק מזה.

ובנוסף, כל הספק הוא כאשר מדובר בעובדה גמורה, אך בדברים שאפילו אם הם אמת יש מקום לדון לכף זכות, או דברים שקשורים למידות, או שלילת המעלות, בוודאי אסור לקבל מהמספר ולהחליט בלבו לגנאי על חברו.

האם שיכור המספר דברי לשון הרע מתוך שכרותו, וניכר שאינו מדבר בדעת ומחשבה כלל - מותר להאמין לו? המדבר לשון הרע בהשפעת היפנוזה - האם מותר לשומע לקבל את הדברים? המספר לחברו שפלוני אמר עליו מילים מסוימות בשפה זרה שהמספר אינו מכיר, והשומע מכיר את השפה ומבין שנאמרו דברי חירוף וגידוף כלפיו - האם מותר לו להאמין לדברים?

הסעיפים הנלמדים בימים אלו עוסקים בדיני קבלת לשון הרע באופנים שונים שבהם יש סיבה לכאורה לקבל את הדברים - ואחד מהם הוא, כאשר המספר מסיח את הדברים לפי תומו (כלל ז סעיף ט'). ה'חפץ חיים' מבאר באריכות מהו הגדר של 'מסיח לפי תומו', וכותב בסוף דבריו שכאשר יראה הקורא את

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע המנהג הוא כדעת לבן שלא לישא את הצעירה לפני הבכירה, ולא כבקשת יעקב אבינו?

פסחים דף קיג

פסחים דף קיג

המדבר אחד בפה ואחד בלב

במובן אמת [כנות] כדרך הנאמר 'כן בנות צלפחד דוברות'. כלומר, מקומינו הוא מקור השקר והמרמה ואין מצוי כאן כלל אמת, עד כדי כך שאף אם הבכירה אומרת בפיה שמוחלת ומסכימה, הרי בליבה אינה מסכימה כלל והוי "אחד בפה ואחד בלב" ואי אפשר לסמוך על זה, לכן במקומינו אין לשאת הצעירה קודם.

והיה מי שהמליץ בדרך צחות, לבן אמר ליעקב "לא - יעשה כן במקומינו". כלומר, אין כל ערך למילה וכשאומרים במקומינו "לא" כוונתנו הפוכה וה"לא" נעשה ל"כן". וכשאומרים "כן" זה "לא". ומובן לפי"ז מדוע הזהיר הקב"ה את לבן "השמר לך מדבר עם יעקב מטוב ועד רע".

(איש לרעהו)

פעם שאל הרב מפוניבז - הגרי"ש כהנמן זצ"ל, שאלה מעניינת, את כ"ק האדמו"ר מסאטמר - רבי יואל טייטלבוים זצ"ל. מדוע קיימא לן כדעת לבן שלא לישא את הצעירה לפני הבכירה כמו שאמר לבן ליעקב "לא יעשה כן במקומינו לתת הצעירה לפני הבכירה", ולא נוקטים כדעת יעקב אבינו שביקש לישא את רחל הצעירה לפני לאה הבכירה?!

ותירץ לו הרבי מסאטמר, הרי מה שלא נושאים את הצעירה לפני הבכירה, כדי שלא לצער את הבכירה, ולכן כאשר היא מסכימה ומוחלת, רשאית הצעירה להקדימה. וכך סבר גם יעקב אבינו, ובוודאי לא חשב לשאת את רחל ללא הסכמה ומחילה מצד לאה. אלא שעל זה אמר לבן ליעקב לא יעשה "כן" במקומינו. "כן"

מדוע עומדים בשעת אמירת עשרה מידות של רחמים?

השי"ת למשה: "וְנִצְבָּתָ לִי שָׁם עַל רֹאשׁ הָהָר".
ומותר ליחיד לומר שלוש עשרה מידות כקורא בתורה, דהיינו בניגון הטעמים, או בניגון שבו הוא רגיל ללמוד את פסוקי התורה. ונחלקו הפוסקים אם באופן זה רשאי להפסיק במילה "וְנִקְהָ", שהיא באמצע פסוק, או שצריך להמשיך עד לסוף הפסוק, במילה "רַבֵּעִים".

[ביאורים ומוספים דרשו תקסו, 1 ר' 4; ושם תקסה, 12, 13 ר' 15]

אמירת שלוש עשרה מידות של רחמים בדרך תפילה ובקשה, לעורר רחמים, נחשבת כ'דבר שבקדושה', ומותרת רק בציבור, דהיינו במנין של עשרה. וככל שהציבור גדול יותר, כוח הזכרת שלוש עשרה מידות של רחמים גדול יותר. ואין לומר שלוש עשרה מידות בלילה, לפני חצות הלילה, אפילו בציבור. ונהגו לעמוד בשעת אמירת שלוש עשרה מידות, כדי לעורר את הלבבות, ולרמוז על הכתוב בענין שלוש עשרה מידות, שאמר

המתענה 'תענית יחיד' והגישו לפניו לאכול - האם רשאי להשליכו לאשפה כדי שלא יבחינו כי הוא צם?

השלכתו לאשפה, אלא אם כן יגלה כי הוא צם - יש אומרים, שאסור להשליכו, משום איסור 'בל תשחית'; ויש אומרים, שמאחר ועושה כן לצורך מצוה, אין זה נחשב להשחית. ויש שכתבו, שהמתענה לשם תשובה על עבירות שהתפרסם בציבור כי עבר עליהן - אדרבה, ראוי שיפרסם את תעניתו, כדי שיִדעו ששב בתשובה, ולמען ילמדו ממנו לשוב בתשובה.

[שו"ע תקסה, ו, ומשנ"ב יד; ביאורים ומוספים דרשו, 20-21]

יחיד הצם ביום שאינו מתעניות הציבור הקבועות, כגון בערב ראש חודש; וכל שכן אם צם 'תענית יחיד' ביום שאין אחרים צמים בו כלל - אל יפרסם זאת כדי להשתבח בכך; ואם עושה כן, יֵענש מן השמים. אולם, אם שאלוהו אם הוא מתענה, רשאי להשיב בחיוב, כיון שאין בכוונתו להשתבח, אך עדיף שישיב תשובה מתחמקת, המשתמעת לשני פנים; ובאין ברירה, עדיף אף שישיב בשלילה. ואם הגישו לפניו מזון ואינו יכול להתחמק מאכילתו ללא

האם ניתן לקרוא את קריאת התורה של מנחה לפני זמן 'מנחה גדולה'?

זו, לרמז, שכשם שקיבל השי"ת את בקשת משה רבנו וסלח לישראל, ונתן להם את הלוחות השניות, כן תקוותנו שיסלח לעוונותינו ויבנה את בית מקדשנו במהרה.

ובני אשכנז, קוראים במנחה גם את הפטרת 'דרשו ה' בהמצאו', בספר ישעיהו. ויש שכתב, שבשעת הדחק מותר להקדים את קריאת התורה וההפטרה של מנחה, לזמן שבין חצות היום לזמן 'מנחה גדולה'.

[שו"ע תקסו, א, ומשנ"ב ג; ביאורים ומוספים דרשו, 1]

בתעניות ציבור, קוראים בתורה בתפילות שחרית ומנחה בפרשת כי תשא, את הקריאה 'ויחל משה'; (למעט בשחרית של תשעה באב, שקוראים 'כי תוליד בנים', בפרשת ואתחנן).

וטעם הדבר, משום שענין ימי התענית הוא בקשת סליחה ורחמים מתוך הצום, ובקריאה זו, נזכרת בקשת רחמים שביקש משה רבנו עליו השלום לסליחת חטא העגל, ונזכרות בה שלוש עשרה מידות של רחמים.

ועוד, שרוב התעניות הן לזכר החורבן, ועל כן קוראים קריאה

* בתענית שיחיד או ציבור מקבלים על עצמם - אומר היחיד 'עננו' רק בתפילת מנחה, ולא בתפילות שחרית וערבית. ולדעת הרמ"א, כך הדין גם בתעניות הציבור הקבועות לכל ישראל מדברי הנביאים; אך לדעת השולחן ערוך, בתעניות אלו, אומר היחיד 'עננו' בכל שלוש התפילות. ויש מבני ספרד שנהגו לומר 'עננו' בתפילת ערבית רק בתשעה באב. ולדעת הרמ"א, בכל הצומות אומר היחיד 'עננו' בתפילת המנחה בלבד. ובתעניות של הציבור, כשיש בבית הכנסת ציבור המתענה - מוסיף שליח הציבור מוסיף את תפילת 'עננו' בחזרת הש"ץ של תפילות שחרית ומנחה, כברכה בפני עצמה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם הנהיגה ברכב מותרת בחול המועד באופן גורף?

לרכישת מזון, או לטיול. ונהיגה לצורך המועד, מותרת אף באופן שניתן לצעוד רגלית ליעד הנסיעה, כיון שבזמננו כולם רגילים בנסיעה אף באופן זה, ובנוסף, פער המאמץ והזמן בין ההליכה לנסיעה גדול מאד, ולכן נחשבת הנסיעה כצורך המועד.

[ביאורים ומוספים דרשו תקלו, 3; וראה שם, 4]

נהיגה ברכב כרוכה במלאכת ההבערה, ויש שכתב שמלאכת ההבערה אינה אסורה כלל בחול המועד, ולכן הנהיגה מותרת אף שלא לצורך המועד; (ובזמננו, ישנם רכבים רבים שהנהיגה בהם כרוכה בעשיית מלאכות נוספות, שאינן מותרות אלא לצורך המועד). אולם, יש שכתבו שמלאכת הבערה מותרת בחול המועד רק לצורך המועד, ולכן גם הנהיגה מותרת רק לצורך המועד, כגון

הלוח היומי

א' בניסן | הוקם המשכן

ב' תמ"ט: הוקם המשכן

ג' שנ"ה: יחזקאל מתנבא על נפילת מצרים בידי נבוכדנאצר

יארצייט:

תצ"ט: רבי ישעיה ב"ר ישראל חזקיה באסאן זצ"ל בעל שו"ת 'לחמי תודה'

תקס"ו: רבי שמואל ב"ר נתן נטע קעללין זצ"ל בעל 'מחצית השקל'

תר"ל: רבי ישראל ב"ר אליעזר (מדזיקוב) זצ"ל מבארנוב

תרמ"ו: רבי מנחם נחום ב"ר יצחק זצ"ל מסקווירא

תרנ"ב: רבי אלימלך ב"ר חיים מאיר יחיאל מגרודזיסק זצ"ל בעל 'אמרי אלימלך'

תרפ"ח: רבי משה יוסף ב"ר מיכאל הופמן זצ"ל 'הדיין מפאפא'

ה'תשס"ט: רבי אליהו ב"ר שמואל לייב שוויי זצ"ל, ראש ישיבת פילדלפיה ונשיא מועצת גדולי התורה בארצות הברית.

מנוחה בהר המנוחות

פעם אמרו הרופאים לגאון רבי ישראל יעקב פיישר שנחוצה לו מנוחה, ואחד ממקורביו ביקש ממנו שינוח או שיעבור לדירה אחרת וכדו'. אמר לו רבינו: "אתה יודע היכן ננוח? בהר הזיתים שם הוא מקום המנוחה, כאן עולם העשיה".
(גלה כבוד מישראל על הגרי"י פיישר עמ' קיג)

נשתדל אף בימי בין הזמנים לנצל את הזמן כראוי, ובכך נזכה לבנות את הנצח שלנו.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il